

ضایعات کبدی در کولیت اولسر و

دکتر هوشنگ دانشگر*

مجله علمی نظام پزشکی

سال دوم، شماره ۲۹۱، صفحه ۳۶، ۱۳۵۰

مطالعاتی که در انگلستان انجام شده تا اندازه به سوالات فوق پاسخ میدهد.
روی ۱۳۸ بیمار مبتلا به کولیت اولسر و مطالعه کرده است. Eade مبتلایان به بیماری Chrohon ناحیه کلون در این مطالعه وارد نشده‌اند.

از ۱۳۸ بیمار، ۱۳۲ نفر تحت عمل جراحی قرار گرفته و کلون آنها برداشته شده است. عمل جراحی در بیمارانی که دچار کولیت اولسر و سخت بوده‌اند و بدرمان های طبی جواب نداده‌اند یا در بیمارانی که دارای عوارض حاد بیماری بوده‌اند انجام شده است. از بیماران بلا فاصله قبل از برداشتن کلون بیوپسی کبد و عمل آمده است. درصد ۹۶ درصد آنها عوارض کبدی موجود بوده و بخصوص در ۷۷ درصد آنها عوارض شدید وجود داشته که آمار آن بشرح زیر است:

- ۱- انفیلتر اسیون سلو لهای آماسی در فضاهای پورت ۴۷ درصد
- ۲- فیبروز در اطراف فضاهای پورت ۵۱
- ۳- پرولیفراسیون مجرای صفر اوی ۴۸
- ۴- انفیلتر اسیون چربی ۴۵
- ۵- سیروز ۳/۸
- ۶- ضایعات گرانولوماتو کبد ۷

در بیمارانی که سن آنها بیش از ۵۰ سال و طول مدت بیماری بیش از ۱۰ سال بوده فیبروز پورتال بیشتر مشاهده شده است. در مطالعه دیگری که بوسیله Kleckner انجام شده، در ۳۲ بیمار مبتلا به کولیت اولسر و بیوپسی کبد بعمل آمده در ۵ نفر تغییرات نسجی مشخص در کبد وجود داشته، همچنین Dombal گزارش داده که

ضمن بیماری کولیت اولسر و تقریباً در بیشتر اعضاء بدن عوارضی مشاهده می‌شود، کبد و مجرای صفر اوی نیز از این قاعده مستثنی نیست و ممکن است بسیاری از اعمال کبد دچار اختلال شود. این موضوع چه در بیوپسی کبد و چه در اتوپسی تأیید شده است. عوارض کبدی کولیت اولسر و بشرح زیر خلاصه می‌شود:

- ۱- انفیلتر اسیون چربی
- ۲- التهاب اطراف مجرای صفراء Pericholangitis
- ۳- هپاتیت مزمن و فعلی Active Chronic Hepatitis
- ۴- سیروز باندولهای بزرگ Macronodular cirrhosis
- ۵- استئنا تا سیروز صفر اوی Biliary cirrhosis
- ۶- عوارض کولیت اولسر و دره مجرای صفر اوی عبارتند از: Sclerosing cholangitis
- ۷- سرطان مجرای صفر اوی

این دوعارضه میتواند سبب کله استاز داخل کبدی شود. مصنفین مختلف راجع به ارتباط کولیت اولسر و بیماری‌های کبد مطالعه کرده‌اند ولی تاکنون جواب قانع کننده به سوالات زیر داده نشده است.

- الف - علت واقعی پری کل اثریت در کولیت اولسر و چیست؟
- ب - چه ارتباطی بین وجود میکروب در عروق پورت (Portal) و عوارض کبدی وجود دارد؟
- پ - نسبت وقوع بیماری‌های کبدی در کولیت اولسر و به چه میزان است.
- ت - چه عواملی در کیت اولسر و سبب پیدایش سیروز می‌شود؟
- ث - معالجه طبی و جراحی کولیت اولسر و چه تأثیری بر ضایعات کبدی دارد؟

را با درمانهای طبی اذقیل تراسیکلین و کورتن اصلاح کنند. بیوپسی های متعدد کبد نشان می دهد که درمان عای طبی ممکن است تا اندازه علائم التهابی را تخفیف دهد و پیدایش سیروز را به تأخیر اندازد.

رویه مرغنه با در تظر گرفتن اینکه برداشتن کلون نیز بدون عارضه نخواهد بود و در آمار Eade ۱۳ نفر بعد از عمل وفات یافته اند همچنین در صورتی که در بیماری کولیت اولسر و ضایعه کبدی به صورت هپاتیت عزمن فعال باشد، برداشتن کلون نمیتواند بیماری کبدی را متوقف کند بنابراین در همه موضع برداشتن کلون مفید و منطقی نخواهد بود.

طبق آمار موجود در بخش داخلی داشکده پزشکی اصفهان، کولیت اولسر و در منطقه اصفهان بیماری نسبتاً نادری بنتظیر میرسد بطوری که از سال ۱۳۴۵ تا سال ۱۳۴۸ در طرف چهارسال فقط ۱۶ مورد کولیت اولسر و تحت نظر قرار گرفته اند. از این عدد ۱۴ نفر بیوپسی کبد شده اند، در ۷ نفر آنها بیوپسی کبد طبیعی بوده و در ۷ نفر بقیه انفیلتراسیون سلوهای آمامسی در فضاهای پورت مشاهده شده و در هیچ کدام از آنها سیر و زمشهود نگردیده است. طول مدت بیماری در این عدد ۱۶ نفری بین يك تا دو سال ذکر شده است.

باید در نظر داشت که انفیلتراسیون سلوهای آمامسی در کبد این عدد ۷ نفری نمیتواند مسلمان مربوط به کولیت اولسر و باشد زیرا با توجه به شیوع عفونتهای هزمن روده ای در منطقه اصفهان از ۱۰ بیمار دیگر که دچار کولیت اولسر و نبوده و بعنوان شاهد انتخاب شده اند بیوپسی کبد بعمل آمد و در همه نفر آنها انفیلتراسیون سلوهای آمامسی گزارش شده است.

نتیجه :

با توجه و مقایسه آمارهای مصنفین مختلف درباره ارتباط بیماریهای کبد و کولیت اولسر و این نتیجه بدست می آید که هر گاه کولیت اولسر و بمدت طولانی ادامه یابد عوارض کبدی ایجاد می شود. در صورتی که تستهای کبدی و بیوپسی کبد در بیمار مبتلا به کولیت اولسر و مؤید اختلال در کار کبد باشد و بیماری کبدی بدرمانهای طبی معمولی کولیت اولسر و جواب ندهد، برداشتن کلون ضرور ب Fletcher میرسد.

در ۵۸ بیمار مبتلا به کولیت اولسر و قبل از برداشتن کلون بیوپسی کبد بعمل آمده در ۸۳ درصد آنها تغییرات نسجی در کبد موجود بوده است.

Dordal و همکارانش در ۱۰۳ بیمار مبتلا به التهاب مزمن روده بیوپسی کبد انجام داده اند. مبتلایان به بیماری کرون نیز در این مطالعه وارد شده اند.

درسی و سه درصد این بیماران پری کل اثریت مشاهده شده است. عده از مصنفین معتقدند علت ضایعات کبدی در کولیت اولسر و، ورود میکروب بمعروف پورت میباشد اگرچه این فرضیه جالب بنظر هیرسد ولی در بسیاری از بیماران، عوارض کبدی مشاهده می شود در حالی که هیچگاه در کشت خون پورت میکروب رشد نکرده همچنین استعمال آنکه بیوتیک در ابتدا اثرات خوب نشان میدهد ولی ضمن درمان طولانی با آنکه بیوتیک ها نتیجه کافی بددست نمی آید.

Eade و همکارانش روی ۱۳۸ بیمار مبتلا به کولیت اولسر و بمدت سه تا ۷ سال مطالعه کرده اند. از این عدد ۲۱ بیمار وفات یافته اند که سیزده نفر آنها بعد از عمل برداشتن کلون و ۸ نفر آنها در سالهای بعد فوت شده اند و فقط یک بیمار در نتیجه ابتلاء ضایعه کبدی در گذشته است. درسی و سه بیمار که تست های کبدی دچار اختلال بوده بعد از برداشتن کلون مر تبا بیوپسی کبد شده اند از این عدد سی و سه نفری، در ۴۵ درصد آنان انفیلتراسیون چربی کبد باقی مانده اگرچه انفیلتراسیون چربی کبد کمتر از موقع برداشتن کلون بوده است. انفیلتراسیون سلوهای آمامسی بعد از برداشتن کلون از ۴۵ درصد به ۱۵ درصد کاهش یافته است. در بیمارانی که هنگام عمل دچار فیبروز کبد بوده اند بیوپسی کبد بطور مرتب بعد از برداشتن کلون انجام شده، فیبروز کبد بهمیج نحو پیشرفت نداشته است همچنین تست های کبدی که قبل و بعد از عمل انجام شده مؤید بهتر شدن عمل کبد بوده است بنابراین بنظر میرسد در مبتلایان به کولیت اولسر و که دچار عارضه کبدی شده اند برداشتن کلون از نظر پیشگیری سیر و زکبد منطقی باشد. مخصوصاً مشاهدات Eade نشان می دهد هر گاه در بیوپسی کبد فیبروز و سلوهای التهابی مشاهده شود برداشتن کلون لازماست. Dordal و Kirsner خواسته اند ضایعات کبدی کولیت اولسر و

References

- 1_ Edward, F.C Truelove S. C Gut 1964. No 5.
- 2_ Dordal, E. Glasgow, S, Kirsner. Gastroenterology, 1967, 52, 239.
- 3_ Thrope, M.D.C, Scheure. P.J Sherlock, s. Gut 1967, 8, 435.
- 4_ The Lancet, 22 August 1970 ,No 7669.
- 5_ Current Diagnosis and treatment, 1970.
- 6_ Castroenterology, No I. V.III. Second Edition. Bockus.
- 7_ Disease of the liver and biliary system. Third Edition. Sherlock.